

*Die Grenze ist nicht eine räumliche Tatsache mit soziologischen Wirkungen,
sondern eine soziologische Tatsache, die sich räumlich formt. (Simmel 141)*

*[Grensen er ikke en romlig faktum med sosiologisk virkning,
men en sosiologisk faktum, som former seg romlig.]*

1. ytterst på vingene

2. sølvhalsbåndet

3. grenseteori

4. nordiske grenser

Dag Skogheim (f. 1928): SULIS-VALBY-KVARTETTEN

I. Sulis (1980)

[Del I] Stor-Albertine

Albertine Bones—utbygder/Sulitjelma—1867-1911

[Del II] Kalevankangas

Janny Olsen/Sella Albertine Bones—Sulitjelma/Tammerfors—1915-1918

II. Café Iris (1982)

Erik Savolainen/Janny Olsen—Valby/krigsaksjoner—1923-1941

III. November -44 (1984)

Florian Winkler—riksveien/Valby—7. november 1944

IV. Sølvhalsbåndet (1986)

Birte Aslaksen—Valby—1985-1986

grensepoetiske plan

topografisk—symbolsk—temporal—epistemologisk—tekstuell

leseliste (inkl. utvalg av nordisk grenseteori)

- Castillo, Debra A. "Borders, Identities, Objects". [i Schimanski & Wolfe]
Certeau, Michel de. *The Practice of Everyday Life*. Overs. Steven F. Rendall. Berkeley, CA: U of California P, 1984.
Görner, Rüdiger. "Notes on the Culture of Borders". [i Schimanski & Wolfe]
Jonsson, Stefan. *De andra: Amerikanska kulturkrig och europeisk rasism*. Stockholm: Norstedts, 1993.
Larsen, Svend Erik. "Border Poetics? Boundaries—Ontology, Methods, Analysis". [i Schimanski & Wolfe]
Lundén, Thomas. *On the Boundary: About Humans at the End of Territory*. Huddinge: Södertörn University College, 2004.
Löfgren, Orvar. "The Nationalization of Anxiety: A History of Border Crossings." *The Postnational Self: Belonging and Identity*. Red. Ulf Hedetoft og Mette Hjort. Minneapolis: U of Minnesota P, 2002. 250-74.
Moretti, Franco. *Atlas of the European Novel 1800-1900*. London: Verso, 1998.
Newman, David. "The Lines that Continue to Separate Us: Borders in Our 'Borderless' World". *Progress in Human Geography* 30.2 (2006): 143–61. [samt nytrykk i Schimanski & Wolfe]
Ramírez, José L., red. *Att forska om gränser*. Stockholm: Nordregio, 2001. <<http://www.nordregio.se/r0103.htm>>
Schimanski, Johan. "Crossing and Reading: Notes towards a Theory and a Method". *Nordlit* 19 (2006): 41-63.
<<http://uit.no/humfak/3518/30>>
Schimanski, Johan og Stephen F. Wolfe, red. *Border Poetics De-Limited*. Laatzen: Wehrhahn, [under publisering].
Simmel, Georg. "Soziologie des Raumes". *Aufsätze u. Abhandlungen 1901-1908*. Frankfurt a.M.: Suhrkamp, 1995. 132-83.
Skagen, Kaare. "Nordens skjulte historie: Dag Skogheim: Sulis". *Vinduet* 34.4 (1980): 66-70.
Skogheim, Dag. *Sulis / Café Iris*. Oslo: Tiden, 1998.
———. *November -44 / Sølvhalsbåndet: Merkedager*. Oslo: Tiden, 1998.
Stjernfelt, Frederik, og Anders Troelsen, red. *Grænser*. Århus: Aarhus universitetsforlag, 1992.
Tygstrup, Frederick. *På sporet af virkeligheden*. København: Gyldendal, 2000. (Kap. "Grænsens Poetik" 95-124)

border poetics project • <http://uit.no/humfak/borderpoetics/>

sitat

Romertall viser til bøker i kvartetten.

1 (I:287)

Midlet viste seg å virke, mannen gav seg med en gang, hoppet opp på sleden og jaget hesten av gårde mens han stod freidig bakpå. Midt ute på den ennå tilfrosne elva var kontrollposten. Men hellet og lykken fulgte, for en rasende byge tok all sikt, pisket og blindet den svenske kontrollen, og skysskaren ante nok noe; han peiste på, dreiet litt av i snødrevet og var over på svensk side før noen reagerte.

2 (I:42)

ter av Sebedilla Torsdatter og Nothing Olsen. Hun skulle komme til å stå ytterst på vingene i proletariatet all sin dag, merket og arret etter blodige oppgjør på liv og død i nordens skjulte historie.

3 (II:520)

I det hele tatt var de et helt fint nordisk utvalg på Café Iris. Eira Montgomery og Gøran i det svenske, Riikka i det finske, Janny og Lindor i det nordnorske og trøndske. Og Gøran hadde...

4 (I:179)

«Där – silver från Sala. Där – nickel från Senja. Där – koppar från Sulis. Där – järn från Jekaterinburg. Hämta din moders halsband!» Stemmen befalte kort.

5 (I:33)

halsen hennes. Halsbåndet tilhørte hans mor – Sella Dorothea Stärk – som pant på at han skulle vende tilbake til Sala en gang. For til halsbåndet hørte også en sølvring. Om hon ville følja honom när han drog? Över fjällen, moarna, genom dalar och djupa skogar hem til Sala?

6 (I:91-92)

Albertine nærte den samme lysten, men for henne var alt bare en drøm, en dristig drøm om en gang å forlate Sulis' kjøvende sovelrøyk, gå over daler og fjell like

til Sala i Sveriges land og rike og hente en sølvring der, vise fram en datter for en slekt som ikke visste om henne. Om det var langt til Sala – fra Sulis?

Kata smilte – «åjo, väldigt långt, inte kan du gå den vägen, dit kommer du bara med båt eller järnväg.»

«Nei!» Albertine ble ivrig – hun visste neimen ikke mye som kunne finne på å si slikt, for svenska, finna og noen russ kom rett som det var over Mavasjaure, Balvannsmýran eller over Arjeplog, Peljekaise, Graddis for å fortsette ned Junkerdalen til Setså, til Solvik og Sulis. «Ja, du veit ikkje kor mang kvinnfolk, unga og kara som har gått den veien – ho Wilhelmina og han Hugo, ho Kajsa og han Jöns Bragd som bar ungan sine på ryggen heile veien, ho Irmeli og han Ilpo som kom heilt fra Uleå i Finland.»

«Du läser geografi som poeten läser dikt,» svarte Kata. «Allt du säger blir poesi.»

7 (III:115)

det tenker hun ofte på, ho Janny. Fotografi av han Erik Savolainen står på bordet, der sitter han på fanget hennes og rundt halsen har han halsbåndet, et tungt sølvhalsbånd, det eneste synlige igjen etter mora som mistet livet i det brennende Tammerfors våren 1918. Janny forlangte at han skulle ha det med seg når han reiste fra Valby i 1934. Erik ville aldri henge det på seg, men

8 (III:142)

Og det Janny ser gjør at ansiktet hennes spennes voldsomt, for det er Erik hun ser, stesønnen, Erik Savolainen, et åpent, et kraftig ansikt med stritt, lyst hår over faste øyne som stirrer like inn i hennes.